

150 година од прве читаонице на подручју града Бора

1. ПРОФИЛ

Историјат установе:

Народна библиотека Бор своје почетке везује за оснивање Читаонице у Злоту, прве сеоске читаонице у Кнежевини Србији, која је основана пре 150 година, на Савиндан 1869. Између два рата постојала је Борска народна књижница и читаоница, а за време Другог светског рата стручна радничка и позајмна библиотека, за немачке војнике и службенике. Педесетих година почиње период „насељских“ библиотека које су 1962. обједињене у Централну библиотеку.

Од 1972. библиотека се налази у наменски грађеном простору у згради Дома културе.

Активна су и 4 огранака у селима Брестовац, Злот, Кривељ и Доња Бела Река. Од 1994. године НБ Бор је матична библиотека за подручје Борског округа, што је потврђено Решењем министра о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности ("Службени гласник РС" бр. 122/12). Данас НББ у својој мрежи има 54 библиотеке. Решењем министра културе (Сл. гласник РС 14/13) одређена је за библиотеку која обавља послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији општина Бор, Неготин, Кладово и Мајданпек.

Законски оквир:

Делатност и финансирање Народне библиотеке Бор дефинисана је *Законом о култури РС* (Сл. гласник РС бр. 72/09, 13/16 и 30/16 – испр), *Законом о библиотечкој-информационој делатности* (Сл. гласник РС 52/11), *Законом о старој и реткој библиотечкој грађи* и *Законом о обавезном примерку публикација* (Сл. гласник РС бр. 52 од 15. јула 2011) *Решењем* министра културе (Сл. Гласник РС 122/12 и 14/13) којим је одређена да обавља матичне функције у библиотечко-информационој делатности и послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији Борског управног округа, *Декларацијом о унапређивању сарадње јавних библиотека и локалних самоуправа у Републици Србији* која је усвојена на састанку директора матичних библиотека и представника градова и општина у седиштима округа са представницима Министарства културе Републике Србије и покрајнског секретаријата за културу, 26. маја 2009. у Скупштини града Београда, *Националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности* (Сл. гласник РС бр. 39/13), *Статутом* НББ (бр.424/1 од 02.11.2016).

Организациона структура:

У НББ рад се организује у оквиру 8 радних целина: Матична служба, Одељење за набавку и обраду библиотечке грађе, Информативно одељење са читаоницом дневне штампе и салом за програме, Позајмно одељење за одрасле, Одељење посебних фондова и периодике са читаоницом, Дечје одељење, Завичајно одељење, Јавно културно-образовна и издавачка делатност, Општа служба. Посебне целине представљају и 4 огранака у селима Брестовац, Злот, Кривељ и Доња Бела Река.

Извор финансирања

Најчешћи однос извора финансирања је: Буџет града 97%; Министарство културе РС 1.5%.

У 2019. НББ ће конкурисати за средства на разним конкурсима, те ова слика до краја године може бити и другачија.

2. ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА 2019. ГОДИНЕ

Процена резултата за 2018.

Све планиране активности су се одвијале по Програму рада и у оквирима усвојеног Финансијског плана и плана набавке.

Реализовани су планирани програми који за свој циљ имају промоцију књиге и читања. Представљено је 19 књига, 2 часописа, реализовано 24 предавања (12 предавања на тему здравља у партнерству са Клубом здравља Бор), 11 трибина, 17 културно-уметничких програма, 7 изложби (5 изложби дигитализоване некњижне грађе Завичајног одељења; 1 је резултат сарадње са Фото клубом «Балкан» Бор и још једна у организацији Центра за примењену историју), 58 образовно-креативних програма за децу и младе.

Укупан број корисника уписаних у НББ у 2018. години, заједно са огранцима, је 2452 (2150 корисника уписано у граду (одраслих 1264 и деце до 14 год. 886) и 302 у селима).

Укупан књижни фонд НББ закључно са 31. 12. 2018. године је 129.272 монографске публикације (97.414 (Бор) + 29.551 (села)). Укупан број набављених књига у 2018. години у Народној библиотеци Бор укључујући и огранке у Брестовцу, Злоту, Доњој Белој Реци и Кривељу је 3583.

Набавка књига поступком ЈНМВ у току 2018. реализована је у два наврата, у мају и новембру. У првој набавци процењена вредност је била 300.000 и купљена су 193 наслова, тј. 341 књига у износу од 258.368,85 динара. У другој набавци процењена вредност је била 1.300.000 и купљено је 1060 наслова, тј. 1755 књига у износу од 1.136.542,01 динара. Од овог броја до краја 2018. године обрађено је 324 књиге и оне, пошто су инвентарисане, налазе се у приказаном укупном књижном фонду. Све остале књиге које су купљене од наменски опредељених средстава крајем 2018. биће обрађене и инвентарисане у првом кварталу 2019. и биће приказане у Извештају за 2019.

За набавку дневне штампе и недељника ни 2018. НББ није имала буџетом опредељена средства. Благодаревни разумевању корпорације Ракита трећу годину за редом корисницима библиотеке омогућено је да редовно читају 7 дневних новина и 7 недељника, а врло често и по неки наслов који није наведен у уговору.

У оквиру програма сталног стручног усавршавања кадрова у библиотечко-информационој делатности за 2018. организовано укупно 3 акредитована стручна семинара: *Разговор о књизи у школској библиотеци у функцији социјализације ученика и превенције вршњачког; Дигитални репозиторијуми у библиотечко-информационој делатности; Видљивост библиотека и библиотекара у јавности: писменост, промоција, портфоли.* Ради стручног усавршавања и размене стручних искустава реализована су 22 службена путовања.

Почетком 2018. на Позајмном одељењу за одрасле започело је електронско пословање у COBISS систему, у сегменту Позајмица, уз свеобухватну обуку запослених на овом одељењу (трансакција позајмице – задужење/раздужење библиотечке грађе ван библиотеке, у читаоници, бележење посета по категоријама корисника, онлајн резервација, резервација у читаоници, израда статистичких извештаја. Тиме је целокупан рад НББ постао аутоматизован и видљив на интернету.

Успешно је реализован пројекат „Реанимација“, који је у потпуности финансирало министарство културе РС са 600.000 динара. Набављена су 4 лаптопа високих перформанси који подржавају и омогућавају преглед и рад са најразличитијим, па и најновијим типовима и форматима дигиталних садржаја, смарт телевизор и хедсет за виртуелну реалност. Инсталани су оперативни системи и други софтверски пакети и програми потребни за реализацију планираних радионица и других програма. На једном од уређаја, за које је хедсет везан, припремљена је библиотека ВР садржаја везаних за различите наставне предмете у основним и средњим школама (биологија, историја, ликовно васпитање односно историја уметности), или за области из домена опште културе, као и почетна плејлиста оригинално креираних, постојећих или из других извора преузетих садржаја за приказивање путем „паметног“ ТВ инсталираног на позајмном, уједно и најпосећенијем одељењу библиотеке. Опрема набављена у склопу овог пројекта омогућила је да се унапреде технички услови за коришћење библиотечко-информационе грађе и извора и прошири спектар услуга НББ.

Крајем 2018. НББ је конкурисала у оквиру регионалног пројекта „Дигитални грађани“ за опремање библиотека micro:bit рачунарима и пратећом опремом. Како нам је јављено, уз 19 других јавних библиотека у Србији, прошла и НББ. До краја јануара, НББ ће добити 20 микро битова, запакованих као књиге, који ће бити на располагању свим корисницима библиотеке, док ће део њих чланови библиотеке моћи и да изнајме, тј. да их позајме на коришћење ван библиотеке, као књиге. У марту ће библиотека добити и 5 додатних електронских сетова. Ови ће се уређаји, између осталог, користити и за реализацију бесплатних радионица кодирања за децу, младе и одрасле.

Анализа пословног окружења:

Због својих ресурса библиотека је значајан партнер и разним организацијама цивилног друштва. У протеклом периоду имала је добру сарадњу са институцијама и организацијама како из града тако и из републике. Наставила се сарадња са другим градским установама, са школама, Факултетом и Здравственим центром Бор.

Корисницима НББ вероватно најзначајнија подршка коју библиотека има од компаније Ракита, која обезбеђује дневне новине и недељнике и тако омогућава нашим суграђанима слободан приступ информацијама, знањима и идејама.

Од краја маја 2018. Борска телевизија је поново почела да најављује и прати програме НББ онолико често колико им то услови дозвољавају. И остали информативни медији су у границама својих моћи пратили рад библиотеке (а с обзиром на учињено те моћи су веома скромне).

Процена ресурса јавне установе:

Кадар: недовољан број радника – НББ је талац актуелних закона те за сада нема могућности да тражи и добије потребне раднике (и неопходно увећање масе за зараде) за несметано обављање библиотечко-информационе делатности.

Ступањем на снагу Правилника о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе (Службени гласник 102/17 од 15.11.2017.) наметнули су се о приоритети за запошљавање. Члан 6 овог Правилника одређује ближе услове за обављање послова дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора у погледу техничке опремљености, простора и кадрова, и у тачки 3, став 2 каже: „**матичне библиотеке – најмање два запослена лица са најмање основним струковним студијама из области природно-математичких или техничко-технолошких поља**“. Народна библиотека Бор нема ни једног радника са овим образовањем.

Поред ових радника за функционисање делатности неопходан је **један филолог и библиотечар-информатичар** (са катедре на Филолошком факултету у Београду)

Али, најпре, постоји потреба за **дипломираним економистом**, јер је последица рационализације 2017. та да служба рачуноводства формално не постоји. Потребан је и **правник** јер је НББ једна од ретких матичних библиотека у Србији која га још увек нема, а одговорна је за стручни рад 54 библиотеке у 4 општине и праћење и поштовање законских одреби).

Библиотеци недостаје и **мајстор**, који би обављао различите водоводне, столарске и електро послове, и био обучени за репарирање књига (пошто се пронађе простор за књиговезницу), а по добијању аутомобила био би и возач.

У НББ не постоји вишак запослених. Има 23 радника (21 на неодређено + 2 на одређено време). У библиотечкој делатности ради само 17 (+ директор), што је недовољно с обзиром на задатке које намећу закони.

Простор је недовољан, а постојећем је неопходна санација.

Наменски грађен простор 1972. не може да задовољи потребе библиотечко-информационе делатности данас. По Стандарду, НББ би требало да располаже површином од 1.225 до 2.100 m² а има 1113 m².

Недостаје још једна читаоница, простор за матичну службу, културну, јавну и издавачку делатност, гардероба, књиговезница. Овај проблем би делимично решили грађевински радови унутар библиотеке (постоји незасвођен простор између 1. и 2. спрата) чиме би се добило додатних 73 m². Како је главни пројекат за ове радове, који је НББ прибавила 2012, услед законских промена постао депласиран, неопходно је да Управа града определи средства за израду нове пројектне документације.

Неопходна је и санација седам тоалета. После 47 година коришћења, највећи проблем прави вертикала главне канализационе цеви која је постала порозна и стално ствара влагу, последице се највише виде у сутерену где је Дечје одељење; поред тога зидне плочице су испуцале, неке су и отпале, па о ружној слици која је пред очима корисника библиотеке и гостију не треба трошити речи.

У финансијском плану за 2019. опредељења су средства за замену постојећег осветљења лед светилкама у целокупном простору библиотеке у износу од 1.230.600 дин.

Књижни фонд: Богатство и квалитет књижног фонда у директној је вези са средствима које оснивач издваја за ову намену. Имајући то на уму, треба истаћи да је НББ последњих година може да ради квалитетну набавку књига. Мада је НББ у 2017.г. имала 1.500.000 дин, а у 2018.г. 1.600.000 дин, охрабрује чињеница да нам је у 2019. опредељени 2.215.000 динара. Подсећамо да по „Стандарду за набавку библиотечке грађе у 2019. г. за општинске библиотеке“, прописаном од Народне библиотеке Србије, а у складу са Законом о библиотечкој делатности, за НББ, с обзиром на број становника у општини, нужно је да се књижни фонд годишње принови куповином за 4.500 књига (просечна цена 700 дин) и 30 наслова периодике (просечна цена 5.000 дин. за наслов годишње). По овом Стандарду библиотеци је потребно за куповину књига и часописа и новина 3.350.000 дин.

И овом приликом истичемо да број купљених књига директно утиче на број корисника у библиотеци. Набавком књига по Стандарду не само да ће се побољшати квалитет услуга библиотеке у граду, већ ће оживети и рад библиотечких огранака (Брестовац, Злот, Кривељ, Доња Бела Река) јер је јасно колико је за живот села важна добро снабдевена читаоница.

Техничка опрема: недовољна.

Полице за књиге су старе, а средства за рачунарску опрему су скромна тако да свака принова не успева много да унапреди делатност, већ само замењује ону превазиђену а нужну за пословање.

НББ је **неопходан аутомобил** како би на ваљан начин обављала своју делатност како у граду тако у целом Борском управном округу. **НББ је задужена за обављање надзора над стручним радом 54 библиотеке у округу, и за израду регистра старе и ретке библиотечке грађе која се налази на овој**

територији, те је неопходно истраживати не само по јавним и школским библиотекама, већ и по манастирским и црквеним. За ове послове немогуће је користити услуге редовне аутобуске линије, а искуство показује да управа града због својих потреба све мање може да излази у сусрет потребама библиотеке.

По Стандарду од основне техничке опреме још недостаје активна и пасивна мрежна опрема, опрема за видео надзор, опрема за магнетну заштиту фондова, уређаји за самостално задуживање и раздуживање библиотечко-информационе грађе, и друга савремена техничка опрема.

Све радне станице у библиотеци прикључене су на локалну рачунарску мрежу библиотеке и на Интернет (АМРЕС). Међутим, **сеоски огранци још увек немају интернет. Није урађена мрежа и не могу да се реше проблеми око давања wі-шифре из рачунара из месне канцеларије, како би и рачунари у библиотекама имали интернет конекцију.**

На крају 2017. НББ је имала: 27 умрежених рачунара, 2 лап-топа, 2 таблет рачунара, 10 ласерских штампача, 1 матрични и 2 штампача у боји и 1 фото-штампач, 1 мултифункционални уређај (скенер, штампач и копиер уједно), 5 баркод читача, 2 баркод штампача, 3 термална штампача реверса, 5 скенера, 1 фотокопир, 3 пројектора, тв и двд плејер, дигиталну камеру и 2 фотоапарата, 2 бежична микрофона, инфосталак, 15 табли од плуте ради реализације изложби, 1 модерацијску таблу, презентер, апарат за коричење и апарат за пластификацију, у сали за програме озвучење, велико платно за пројекције, 40 рамова за фотографије, велики читаонички сто и 70 столица. Цео простор библиотеке климатизује 10 уређаја.

У току 2018. средствима буџета града приновљен је по један баркод штампач, баркод читач и пластификатор и 4 полице за књиге. Овим је капацитет за смештај књига увећан за 24 m и тиме је укупна дужина полица за књиге у библиотеци 2944 m. Средствама МКИРС, тј. пројектом Реанимација набављена су 4 лаптопа, смарт телевизор и хедсет за виртуелну реалност.

3. ПОСЛОВНА СТРАТЕГИЈА

Ценовна стратегија:

С обзиром на општу финансијску ситуацију, и у току 2018. године цене услуга у НББ биће исте:

- За одрасле: појединачна годишња чланарина 400 дин.,
- За децу: појединачна годишња чланарина 300 дин.
- За све узрасте: полугодишња чланарина 200 дин.,
- За све узрасте дневна чланарина 100 дин.
- Двојна чланарина (коришћење фондова у огранку и у граду) и за одрасле и за децу 300 дин.
- Породична чланарина (сви чланови породице колико год да их има): 600 дин.
- За студенте годишња чланарина износи 300 дин.
- Колективно годишње учлањење: група од 10 по појединачној цени од 250 дин. (односи се и на одрасле и на децу).

Бесплатне категорије корисника су: сва деца до поласка у други разред основне школе; незапослени са евиденције Националне службе за запошљавање; добровољни даваоци крви (тј. они који су дали крв у текућој и претходној години); донори органа; труднице и породиље; учесници манифестације Златна свадба; штићеници куба „Мозаик“, сарадници часописа *Бележница*, школски библиотекари борских основних и средњих школа, и други који су помагали рад библиотеке (по одлуци директора).

Коришћење сале за програме, када су у питању комерцијални програми (1 сат – 2000 дин, уколико се користи опрема библиотеке – 3000 дин)

Позиционирање:

Народна библиотека Бор је општинска установа културе, а како је матична за Борски управни округ то је позиционира као **установу од регионалног значаја**. Поред тога, Решењем министра културе (Сл. гласник РС 14/13) поверени су јој послови од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији општина Бор, Неготин, Кладово и Мајданпек.

У граду, НББ је установа која својим ресурсима јесте добар партнер целој локалној заједници. То партнерство се огледа како у пружању информација и давању на коришћење различите врсте грађе, тако и у креирању и реализовању културнообразовних програма.

План промотивних активности:

Целокупна делатност библиотеке јесте у функцији промотивне активности у светлу обележавања 150 година институционализоване културе читања, као и културног потенцијала

локалне средине. Њу чини комплетна јавна, културно-просветна и издавачка делатност: програми упознаваће суграђана са значајним и утицајним домаћим ауторима из различитих области стваралаштва, различитих генерација и оријентација и са изабраним делима из новије продукције која се високо вреднују у стручној и културној јавности; часопис *Бележница* који у 2019. обележава двадесет година постојања као једини регионални часопис који се доследно, на систематичан, програмски, стручан али и ка широј публици оријентисан начин бави афирмацијом локалног књижевног, ликовног, преводачког, културног и стваралаштва у области друштвених наука и хуманистике, и подстиче, потпомаже и прати истраживања локалне друштвене, економске, привредне, политичке и културне историје, значајних завичајних личности и стваралаца, дајући једнаке могућности како старијим и већ афирмисаним, тако и сасвим младим ствараоцима и истраживачима.

Неопходно је унапређење постојеће сарадње са електронским и свим осталим медијима, како у мисији промовисања културе читања, што је национални пројекат, тако и као позив да се пропрати или активно учествује у програмима библиотеке. На тај начин би се и НББ и школама помогло да квалитетније испоштују препоруку Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја, која за свој циљ има развој културних потреба и навика деце и младих и повећање броја посетилаца школског узраста локацијама културног наслеђа и културним садржајима.

4. ПЛАН ОБАВЉАЊА ДЕЛАТНОСТИ И ПРУЖАЊА УСЛУГА

За **НАБАВКУ КЊИГА НББ у 2019. опредељено је 2.215.000 динара** (615.000 дин. више него 2018). У плану су две ЈНМВ: у мају и почетком новембра (после Београдског сајма књига). Редовним праћењем издавачке продукције и стања колекција унутар различитих фондова књига, набављаће се нови наслови из свих области и на адекватан начин обнављаће се постојећи књижни фонд.

За **набавку периодике** опредељено је само **35.000 дин.**

Завичајна збирка ће се углавном попуњавати захваљујући „локалном обавезном примерку“ текуће продукције о Бору и околини и издања завичајних аутора, у складу са Законом о обавезном примерку (*Сл. гласник бр. 52/11*). Ретроспективна набавка грађе биће у складу са потребама и понудом. Планирање новчаних средстава како би се могла откупити антикварна и ретка издања, приватне колекције визуелне грађе и други материјал стручно валоризован и вредан чувања на Завичајном одељењу реализоваће се у складу са Правилником о набавци библиотечко-информационе грађе у НББ (бр. 88 од 29.2.2016).

ИНВЕНТАРИСАЊЕ И КАТАЛОШКА ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНЕ ГРАЂЕ обављаће се у складу са принављањем, по утврђеним међународним стандардима, уз унос у аутоматске базе података. Од 2005. НББ је укључена у систем узајамне каталогизације Народне библиотеке Србије – пројекат Виртуелне библиотеке Србије, уз коришћење библиотечког програма COBISS. НББ има 4 каталогизатора са лиценцом за рад у COBISS3 који ће наставити рад у систему узајамне каталогизације. Преко заједничке библиографско-каталожке базе података COBISS.SR локална база НББ повезује се преко интернета са свим осталим базама библиотека-чланица система. На овај начин, омогућено је свима да са било ког места, са било ког рачунара, преко интернета и веб апликације COBISS/OPAC могу да претражују каталоге свих библиотека у Србији које су чланице система COBISS.

Од 2018. позајмица ове грађе је аутоматизована, користи се савремени програмски сегмент COBISS3/Позајмица. Средства за приступ систему (чланарина за COBISS улаз кошта 45 евра месечно) обезбеђена су, што значи да се на годишњем нивоу за четири улаза из буџета општине опредељује **270.000 динара**.

Ни ове године неће бити набавке одговарајуће опреме за огранке Народне библиотеке Бор у Брестовцу, Злоту, Кривељу и Доњој Белој Реци, ни додатне обуке тамо запослених што би омогућило да и огранци буду у COBISS систему. **Најпре, у самим огранцима морају бити обезбеђени основни предуслови** да запослени и корисници могу да користе предности система COBISS, а то је, **пре свега успостављање сигурне и брзе интернет везе.**

Ради ефикаснијег рада у НББ планирана је набавка додатне административне опреме: 1 штампача и рачунара, 3 уређаја за непрекидно напајање, 2 хард диска и два екстерна хард диска (**130.000**).

На Завичајном одељењу инвентарисаће се грађа која то до сада није (визуелна грађа, филмови, мултимедије...) и каталожко ће се обрађивати дигитализовани материјал.

У складу са обавезама које проистичу из примене Закона о заштити старе и ретке библиотечке грађе, а НББ је одговорна за његову примену у 4 општине Борског управног округа, библиотекар Завичајног одељења радиће на ажурирању електронског регистра културних добара.

БИБЛИОТЕЧКЕ УСЛУГЕ – Јавна библиотека је установа културе чији је задатак да свим грађанима обезбеди услуге приступа и коришћења различитих извора информација, у циљу задовољавања њихових културних, информационих, научних, образовних и рекреативних потреба. Извори информација подједнако су доступни свим грађанима без обзира на расу, националност, старосно доба, пол, веру, језик, инвалидност, економски и радни статус и образовни ниво. НББ омогућава приступ библиотечко-информационој грађи и информационим изворима; даје информације о библиотечко-информационој грађи; помаже корисницима при избору и коришћењу библиотечко-информационе грађе, информационих инструмената и извора; води документацију и статистику о библиотечко-информационој грађи и корисницима; ради библиографије и друге информационе изворе; омогућава позајмице библиотечко-информационе грађе и проток информација; набавља, стручно обрађује, чува и штити библиотечко-информациону грађу; учествује у изради заједничких каталога и база података; организује различите културно-образовне програме и издавачку делатност. Различитим облицима деловања НББ подстиче код свих категорија становништва, почев од предшколског узраста, коришћење библиотеке и библиотечко-информационе грађе.

НББ омогућава корисницима приступ интернету и самостални приступ бази података о фондовима Библиотеке (приступ локалној бази и претраживање узајамне базе података). Уз класичну библиотечку грађу корисницима омогућујемо и коришћење електронских публикација, што је у директној зависности од додатног простора и квалитетне опреме коју још немамо у потребном броју. Због тога НББ још увек нема услове да прерасте у информационо-реферални центар и центар за помоћ у образовању, а временом и у центар за образовање на даљину, тзв. електронско учење. Библиотека јесте прави центар јер свима под једнаким условима обезбеђује најјефтинији, најбржи и равноправан приступ информацијама и учењу на даљину.

Треба нагласити да је НББ једино место у граду где се корисницима путем интернета нуди и коришћење највеће дигиталне медијске документације у Србији са готово милион текстова из дневне и недељне штампе (20 наслова) архивираних од почетка 2003. године.

Благодарећи сарадњи са компанијом Ракита, НББ својим корисницима и 2019. године може да понуди 7 дневних листова и 7 недељника чиме ће делом остварити законом прописане делатности и грађанима обезбедити приступ и коришћење различитих извора информација, у циљу задовољавања културних, информационих, научних, образовних и рекреативних потреба.

Како би се суграђани боље информисали, НББ ажурира базу информација из локалне заједнице. По захтеву корисника раде се библиографије на теме из разних области културе, уметности и науке.

Услуге НБ Бор ће у 2019. бити богатије и реализацијом пројекта „Реанимација“ и „Дигитални грађани“.

Квалитетном набавком, презентацијом књига и часописа из фондова, сарадњом са најразличитијим институцијама и организацијама из локалне средине, активним присуством на локалним медијима и на „интернет небу“ планирамо повећање броја корисника.

С обзиром на то да је сала за програме и читаонице дневне и недељне штампе доступна за оне који се крећу уз помоћ колица и да НББ има сарадњу са удружењем „Мозаик“ и Клубом МС Бор, очекујемо да ће у наредној години наше услуге у већој мери користити и људи са посебним потребама (мада, **у будућности треба размишљати и о лифту са спољашње стране зида Библиотеке, који би омогућио приступ фондовима на Позајмном одељењу за одрасле, и о архитектонско-грађевинким и електро радовима који би то омогућили; овај лифт би истовремено учинио доступном и галерију и библиотеку Музеја рударства и металургије).**

У раду са корисницима поштоваће се утврђени стандарди који важе за јавне библиотеке, као и Правилник Народне библиотеке Бор о коришћењу библиотечке грађе.

ЈАВНА КУЛТУРНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛАТНОСТ биће у служби обележавања 150 година институционализоване културе читања.

Јубиларна година почиње свечаном академијом која ће се 26. јануара реализовати у библиотеци у граду, а 27. јануара 2019. у библиотечком огранку у селу Злот. Обележавајући Савиндан као Дан Народне библиотеке Бор, истовремено ћемо обележити 800 година самосталности српске државе и Српске православне цркве. Те 1219. Свети Сава је испословао код васељенског

патријарха и цара у Никеји да српска црква добије аутокефалност (самосталност) са статусом епархије, а васељенски патријарх Манојло Први Цариградски именован је Саву за првог архиепископа СПЦ.

У циљу подстицања, развоја и унапређења културних потреба и читалачких интересовања суграђана, нарочито младих, и анимирања најшире јавности и посебних циљних група, намера нам је била да целу годину претворимо у Дане књиге. Међутим, како нам је финансијским планом одобрено мање средстава него што је НББ тражила, програм представљања ће бити нешто скромнији од предложеног, али ће сигурно нашим суграђанима омогућити да се непосредно упознају са значајним и утицајним домаћим ауторима из различитих области стваралаштва, различитих генерација и оријентација и са изабраним делима из новије продукције која се високо вреднују у стручној и културној јавности.

У оквиру циклуса дисциплинарних предавања ИДИОМ током 2019. године планиран је мини-серијал предавања на тему ГРАД И ГРАДОВИ. Поводом проглашења Бора градом у правном и административном смислу, а у години која је битна за историјат библиотечно-информационе делатности у Бору (150 година) НББ жели да својим суграђанима предочи знања која нуди савремена наука и публицистика о граду као феномену, историји градова и сл; да их упозна са знањима која су у социолошком, историјском, урбанистичком, симболичком смислу везана за град Бор и да промовише литературу о граду и градовима коју поседује НББ. На предлог Завичајног одељења, а поводом оснивања првог сеоског читалишта у Србији, биће реализовано предавање Милоша Баковића Јацића „Оснивање социјалистичких читаоница и први раднички покрети“.

За књижевна представљања, различите културно-уметничке програме, предавања, трибине и радионице финансијским планом опредељено је 430.000 дин.

У оквиру овог буџета наћи ће се простора и за јубилеје у 2019. години: 150 од рођења Владимира Ђорђевића, првог српског етномузиколога рођеног у Брестовцу; 120 од рођења Рада Драинца; 100 од рођења Селинцера; 150 од рођења Андре Жида; 130 од рођења Ане Ахматове и Владимира Набокова; 200 од рођења Волта Витмена; 220 од рођења Пушкина и Балзака; 270 од рођења Гетеа; 100 година од смрти Розе Луксембург; 210 од рођења Чарлса Дарвина; 115 од рођења Салвадора Далија.

У циљу афирмације читања деце и младих, и то читања као забавне и интелектуалне делатности, као сложеног и узбудљивог рецепцијско-стваралачког процеса током којег дете развија своје аналитичке и критичке способности и даље ће се одвијати разноврсни забавно-образовни програми. У сарадњи са школама биће организоване презентације фондова Библиотеке, јавни часови активне наставе, сусрети литерарних секција и креативне радионице. У складу са препоруком Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја која за свој циљ има развој културних потреба и навика деце и младих и повећање броја посетилаца школског узраста локацијама културног наслеђа и културним садржајима, школе су обавештене о радионицама које организује НББ а које могу бити занимљиве и корисне и ученицима и њиховим професорима.

Као и претходних година, организоваће се сусрети драмских дружина борских предшколаца и основаца. Планиране су радионице *Жарка причу прича* (у оквиру које се деци предшколског узраста представљају најлепше сликовнице као што је „Мала бела сова“ и друге поучне приче, *Познати дечји писци* („Ханс Кристијан Андерсен“ и други), *Жаркина азбучница* (програм за прваке), *Асоцијације* (игра за ниже и више разреде). Постојећи концепт радионице *Била једном једна бајка* биће обогаћен додатним садржајима. *Изражајно читање* је програм намењен ученицима другог до четвртог разреда основне школе. Посебан програм за децу до две године *Читамо најмлађима!* реализоваће библиотекари дечјег одељења и родитељи најмлађих корисника. Планирају се и трибине за родитеље *Читај ми!* (педагози, психолози, логопеди, дефектолози и библиотекари говориће о значају читања деци од најранијег детињства). Наставиће се серијали радионица, трибина и предавања *Како написати (матурски) рад*; *Мали клуб књигољубаца*; *Који је твој матерњи језик*; и планиран је програм који се зове *Библиобрег* – представљање омладинске литературе у клубу ученика Гимназије и ЕТШ једном месечно.

Нови програми који ће се понудити ученицима виших разреда основних школа су:

- Радионица „Калиграми“ – Циљеви радионице су популаризација поезије, нарочито српске поезије за децу и младе кроз игру и креативан рад и упознавање ученика са једном специфичном, атрактивном, прилагодљивом и подстицајном сфером експерименталног поетско-ликовног стваралаштва. Радионица је намењена ученицима 7. и 8. разреда. Повезана је са наставом језика и књижевности, ликовног васпитања и информатике.

- Радионица „Шта је (била) књига“ – Циљ радионице је да деца, кроз атрактивну презентацију релевантних и проверених дигиталних и дигитализованих садржаја и кроз низ игара са предметима који симулирају историјске облике материјала и алата за писање и штампање, стекну увид у (пред)историју књиге, како је књига, као предмет и медиј, настала и како се и зашто током времена мењала, шта све овај појам подразумева и како се у различитим областима дефинише, шта је електронска књига итд. Програм је намењен ученицима 6. и 7. разреда. Повезује садржаје везане за наставу матерњег језика и књижевности, историје, техничког и информатичког образовања и ликовног васпитања.

- Водич кроз „Малог Принца“ – Програм обухвата изложбу ликовних радова, књига и предмета, разговор о делу и низ брзих игара / кратких драмолета са реквизитима који су засновани на тексту овог књижевног дела. Циљ програма је да ученике наведе да смисао и поруке овог дела реконтекстуализују, да дело реципирају у актуелним околностима и да их сензибилизује за разумевање контекста и карактеристика различитих видова рецепције и интерпретације, облика популаризације и начина представљања овог лектирног дела. Програм је намењен ученицима 7. или 8. разреда.

ИЗДАВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ у 2019, као и претходних 20 година, чини штампање **два броја БЕЛЕЖНИЦЕ** (220.000 динара). Поводом 150 г. библиотеке, 110 г. од рођења Миклоша Раднотија и 40 г. од објављивања првог издања *Борске бележнице* (укупно 200 година) планира се и штампање књиге **БОРСКА БЕЛЕЖНИЦА/СТРМЕ СТАЗЕ** у којој ће поред стихова Миклоша Раднотија у преводу Данила Киша, бити и стрип табле Саше Ракезића Зографа. Писац поговора/есеја за ову публикацију биће Зоран Пауновић (хонорари 120.000 + штампа 95.000)

МАТИЧНЕ ФУНКЦИЈЕ

Решењем министра културе о одређивању библиотека које обављају матичне функције (*Службени гласник РС бр.122/12*), Народној библиотеци Бор је поверено да обавља матичне функције за библиотеке у Борском округу (територија општине Бор, Неготин, Кладово и Мајданпек).

Мрежу библиотека на подручју Борског округа чине **54 библиотеке: 14 јавних** (4 општинске, 8 стационарних огранака и 1 покретни (библиобус) и 1 месна библиотека, **37 школских** (27 у основним школама, 10 у средњим школама) и **3 специјалне**.

Поверени послови из матичне надлежности односе се на обављање надзора над стручним радом и континуирано праћење услова рада јавних, школских и специјалних библиотека на подручју матичности, старање о унапређењу делатности и стручном усавршавању кадрова, подстицање и координирање активности значајних за рад и развој библиотечко-информационе делатности и осавремењавање пословања библиотека.

Матична служба Народне библиотеке Бор у оквиру својих законских надлежности у 2019. години планира следеће активности:

Вођење регистра библиотека и других евалуационих евиденција – Наставиће се са активностима на ажурирању података за већ регистроване библиотеке и Народној библиотеци Србије ће се редовно достављати документација о насталим променама. У циљу подстицања даље изградње и ширења јединствене мреже библиотека, пружаће се, према потреби, стручна подршка и другим библиотекама са подручја матичности које нису уписане у централни регистар, ради обезбеђивање услова и комплетирања потребне документације за регистрацију.

Праћење рада библиотека и надзор над стручним радом библиотека – Индикатори стања, обима и структуре библиотечке делатности прате се путем прикупљања статистичких података о раду одељења борске библиотеке и библиотека у мрежи матичности путем анкетног упитника и ажурирања података за базу МБС, кроз табеларни приказ и израду анализа показатеља постигнутих резултата у односу на важеће Стандарде (Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности (*Сл. гласник РС бр. 39/13*)). Као и сваке године и у 2019. години ће се попуњавати обрасци за програмски пакет МБС и доставити Народној библиотеци Србије за све библиотеке из надлежности матичне библиотеке. Уједначено вођење евиденције о бројчаним показатељима рада и вођење редовне библиотечке статистике омогућаваће аналитичку обраду података за перманентно праћење делатности у мрежи библиотека. Осим тога, праћење и проучавање услова рада у библиотечкој делатности и предлагање мера за побољшање услова и унапређење рада спроводи се путем надзора над стручним радом. Надзор ће се обављати непосредним увидом у стручни рад библиотека. У 2019. години се планира надзор над стручним радом **укупно 21 библиотека** (2 јавне библиотеке, 2 специјалне библиотеке, 6 библиотека средњих школа, 11 библиотека основних школа). У 2019. години се очекује надзор над стручним радом Народне

библиотеке Бор од стране Народне библиотеке Србије. Матична служба НББ обавиће све припреме пре надзора и прикупиће податаке који су релевантни параметри постигнутих резултата у раду борске библиотеке.

Пружање стручне помоћи и инструктивни рад са запосленима – Пружање стручне помоћи је основ инструктивног рада матичне службе и обухвата све врсте стручне помоћи и обуке према уоченим потребама и како ситуација налаже: у постору матичне библиотеке, на терену, телефонским путем или путем електронске поште. Најчешћа питања поводом којих се очекује стручна помоћ тичу се прикупљања, обраде, класификовања, чувања и заштите библиотечко-информационе грађе, ревизије, расхода, попуњавања образаца за базу МБС. Стање кадровских ресурса у библиотекама у 2019. години биће праћено у смислу промена, као и стицања услова за полагање стручног испита из библиотекарства или за више стручно звање у складу са *Правилника о ближним условима за стицање виших стручних звања у библиотечко-информационој делатности* (Сл. гласник РС бр. 22/13).

Припреме за обављање редовне ревизије целокупног фонда НББ – У 2019. години ће се наставити са обезбеђивањем услова и припремама за редовну ревизију у чему ће матична служба имати активно учешће у планирању, организацији рада и праћењу процедуралног поступка ревизије у складу са *Правилником о инвентарисању, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора, као и вођењу евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима* (Сл. гласник РС бр. 47/13). Такође, у 2019. години се започињу припреме за следећу ревизију у огранцима НБ Бор јер је последња била 2014. године.

Учешће на стручним семинарима и скуповима – Матична служба ће редовно пратити и запосленим у библиотекама из своје надлежности дистрибуирати обавештења о стручним скуповима и семинарима. У вези са тим, матична служба ће подржавати и залагати се да библиотекари из Борског округа буду упућивани на стручне скупове и изван подручја матичности, у организацији Народне библиотеке Србије, стручних удружења у региону, Заједнице матичних библиотека и других сродних организација које организују семинаре, тематски блиске библиотечко-информационој делатности, обухватајући и законску регулативу која се односи на ову делатност.

Сарадња и промоција – У 2019. години НББ планира обележавање значајног јубилеја – век и по од оснивања првог читалишта у борском крају. Током целе 2019. године планирани су разноврсни програми из области књижевности, уметности, филозофије и науке, за чију реализацију ће и матична служба бити ангажована. Осим тога, у наредној години се планира: успостављање боље сарадње са медијским кућама ради промовисања Библиотеке, књиге и читања; редовно информисање јавности на сајту НББ путем креирања прилога и информација о актуелним збивањима у борској библиотеци; наставак сарадња и по потреби консултовање са Одељењем за развој библиотечког система (матично одељење) Народне библиотеке Србије; учествовање у раду Библиотечког друштва Србије, односно Подружнице библиотекара Тимочке крајине; праћење рада Друштва школских библиотекара РС и по потреби, повезивање и давање препорука школским библиотекарима да се укључују у рад Друштва.

Организација стручних семинара – У складу са Законом и пратећим подзаконским актом, *Правилником о сталном стручном усавршавању у библиотечко-информационој делатности* (Сл. гласник РС бр. 18/13), матична служба се стара о сталном стручном усавршавању запослених на подручју матичности. У складу са финансијским могућностима у Народној библиотеци Бор планира се у 2019. години реализација најмање три стручна семинара за библиотекаре Борског округа, два за библиотекаре из јавних библиотека, а један за школске библиотекаре. У оквиру програма за 2019. чију акредитацију одобрава овлашћена комисија Народне библиотеке Србије, а сагласно потребама посла и интересовању библиотекара бираће се теме семинара. За школске библиотекаре бираће се стручни програми одобрени од стране Завода за унапређење образовања и васпитања. Перманентно ће се пратити и проучавати стање, потребе и услови рада у библиотечко-информационој делатности на територији Борског округа на основу којих ће се давати иницијативе за бољу организацију библиотечког пословања и побољшање квалитета рада и увођења нових услуга.

Изградња јединственог библиотечко-информационог система – И даље ће се настојати да се укључе четири сеоске библиотеке са подручја града Бора (огранци борске библиотеке) у јединствен библиотечко-информациони систем. У вези са тим, планира се унапређење техничких услова рада у овим сеоским библиотекама набавком одговарајуће компјутерске и пратеће опреме. Народној библиотеци Мајданпек која је од јавних библиотека, најмлађа чланица COBISS система, и даље ће се пружати стручна помоћ за несметану примену овог система у 2019. години.

За ове намене планирамо суфинансирање МКИРС у износу 350.000.

ЗАШТИТА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ: Репарација оштећених књига обављаће се, као и до сада, у борским штампаријама (ФП опредељено је 40.000). Наставиће се и посао дигитализовања као облик заштите и презентације некњижне грађе. Средства за набавку опреме и програма и софтверских решења, као и информационих система који су у широј употреби за потребе спровођења процеса дигитализације а у циљу унапређивања обраде, обезбеђивања доступности дигитализоване грађе и управљања дигиталном грађом покушаћемо да обезбедимо посредством Конкурса за финансирање или суфинансирање пројеката из области дигитализације културног наслеђа и савременог стваралаштва у 2019. години.

Обављаће се и редовна контрола и сервисирање противпожарних апарата. (ФП опредељено је 65.000).

5. КАДРОВИ

Народна библиотека Бор има мањак запослених. Служба рачуноводства формално не постоји. Последица рационализације у НБ Бор била та да су из Правилника о организацији и систематизацији послова нестала два радна места на којима се обављају финансијско рачуноводствени послови. Буџетска инспекторка је у Записнику о инспекцијској контроли (47-10/2018-III-06 од 23.8.2018; наш бр.113/27.8.2018) нагласила да је овакво решење неодрживо. Због свега овога неопходна нам је промена Одлука о максималном броју запослених тако што би се повећао број запослених на неодређено време.

У Народној библиотеци Бор ради **21 радник на неодређено и 2 радника на одређено време. У библиотечкој делатности ради само 17 (+ директор), што је недовољно с обзиром на задатке које намећу закони.** Финансијским планом опредељена су средства за плате (позиције 411+412) у износу **20.931.202 дин.**

Ступањем на снагу Правилника о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе (Службени гласник 102/17 од 15.11.2017.) наметнули су се о приоритети за запошљавање. Члан 6 овог Правилника одређује ближе услове за обављање послова дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора у погледу техничке опремљености, простора и кадрова, и у тачки 3, став 2 каже: „**матичне библиотеке – најмање два запослена лица са најмање основним струковним студијама из области природно-математичких или техничко-технолошких поља**“. Народна библиотека Бор нема ни једног радника са овим образовањем.

Поред ових радника за функционисање делатности неопходан је **један филолог и библиотекар-информатичар** (са катедре на Филолошком факултету у Београду)

Као што је већ речено, постоји потреба за **дипломираним економистом**, који би радио финансијско планирање, вођење јавних набавки и набавки на које се закон не примањује и остало што је у вези са финансијско-материјалним пословањем. Потребан је и **правник** јер је НБ Бор једна од ретких матичних библиотека у Србији која га још увек нема, а одговорна је за рад у складу са законом у 54 библиотеке у 4 општине Борског управног округа.

Библиотеци недостаје и **мајстор**, који би обављао различите водоводне, столарске и електро послове, фотокопирање, био обучени за репарирање књига, а по добијању аутомобила био би и возач.

6. ПЛАНИРАНИ УКУПНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ ЗА 2019.

Приходи из буџета: 33.310.402,00 дин.

Сопствени приходи: 0,00

Трансфери са других нивоа власти: 50.000 (боловања дужа од 30 дана)

Нераспоређени вишак прихода: 0,00

УКУПНО ПЛАНИРАНИ ПРИХОДИ: 33.310.402,00 дин.

Расходи ће бити у оквиру планираних средстава.

У Бору, 18.1.2019.

Весна Тешовић
директор Народне библиотеке Бор

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА БОР
са потпуном одговорношћу
Број 45
дати 24. 1 20 19 год.
БОР

Писарница ГРАДСКА УПРАВА - БОР

ПРИМЉЕНО: 24 JAN 2019				
Орган	Орган. јединица	Број	Прилог	Поседност
III	02			

На основу члана 34. Статута Народне библиотеке Бор (бр.424/1 од 02.11.2016).

Управни одбор на седници одржаној 24.1.2019. доноси

ОДЛУКУ

Усваја се

ПРОГРАМ РАДА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ БОР ЗА 2019. ГОДИНУ

Одлуку доставити:

- Скупштини града Бора преко Одељења за привреду и друштвене делатности
- Информативном одељењу, архиви и рачуноводству НБ Бор.

У Бору, 24.1.2019.

УПРАВНИ ОДБОР НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ БОР

ПРЕДСЕДНИК

Весна Предић Петровић

